

Előfizetési árak:

Egész évre 10.— frt
Félévre 5.—
Negyedévre 2.50
Egy hóra 1.—
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és

kiadóhivatal:
Főpiacz, a város-
házzal szemben.

Hirdetések:
Egy hasábos petit
soronként 5 kr-ával
számítatnak.

A Tisza Kálmán prognosztikonja.

Debreczen, junius 30.

(D) A történelmi alakokat esakis az utókor szokta respektálni, a jelenkor veszekszik velük. Senki se akarja saját nézetét helytelennek ismerni. Hiszen ha annak ismerné, nem vallaná; miután pedig a nézetek különbözők, a más nézetű ember az ő nézetének ellenfelével csak ritka esetben tud rokonszenvezni. A nézeteltérések békés eltűréséhez sőt méltatásához nagy intelligencia szükséges, ez pedig nem mindennapi dolog. Innen az éles támadások, a türelmetlenség, az indulatoskodás, a sértegetés. Sérteni egy embert azért és pusztán azért, mert az ő nézete más.

A Tisza Kálmán nagyváradi beszámolója vagy mondjuk, prognosztikonja, egy nagy eszű, nagy tapasztalású és nagy bölcsességű ember megnyilatkozása volt, — melyet nem akart a pártoskodás pellengéjére, a parlamenti dula-kodás akrobatizmusára bizni, hanem elment vele szülőföldjének anyateljes, mézlevegős, édes emlékü

vidékére, gyermeki reményeinek, bánatainak tanyájára, barátai és volt játszótársai közé, hogy megnyithassa szívét; hogy lehessen őszinte; hogy ne kelljen félnie durva közbekiáltásoktól, szenvedélyes hurrogatásoktól, hanem ajkára vehesse ami szívében van s elmondhassa, ami lelkét nyomta.

Őszinte és igaz véleménye volt az jelenkorunk legnagyobb magyar államférfiának, amelyet megörökít a történelem. Ő, akit ma már nem vezet semmiféle hatalmi érdek, aki lemondott még a vezérszerepjátszás ambíciójáról is; akinek nagy elméjét nem háborgatja többé szenvedély; akinek nagy és nemes lelke mint a vihartalan tenger tükre ma már nyugodt s benne meglehet látni a víztükörözött valóság igaz képét: ő bizonyynyal nem egyébért, mint nemzete, hazája javáért; nem egyéb célból, hanem mint a dolgok állásának minden részletét közlelő ismerő s minden ellenmozgalmat fenéig belátó nagy oktató, nyilatkozott. Amit ő ott mondott: az ige, az arany; amit ő ott nemzete szívében hintett: az egy bölcs tanács, amelynek megfogadása áldás fakadása.

És milyen durván megy neki az ellenvéleményűek sajtója. Hogy rágalmazza, gyanúsítja még mindig ezt az ősz alakot, ki mint egy Mózes vezette népét 15 álló esztendeig oly harezok közt, melynek közt csak három évig kitar-tani is ritka dolog. De hát bántják, ütik, csapják még most is, még mindig ő tőle, az ő szavától félnek legjobban. Az agyonrágalmazottól, aki az előtte és körölte gomolygó sötét felhők közül, magasságának megmérhetlenségéből, ahova piszkolódás nem ér föl, ragyog nemzetére és hinti tanácsainak áldását. Igen! Még mindig tőle rettegnek legjobban. Minden fegyver csak ő reá céloz, minden golyó csak felé röpül, de ő nyugodtan állva a lőtávolon kívül, halkan mondja el gondolatainak megérlelt nyilvánulását, de amely halk beszéd az egész művelt világot beharsogja.

De hát az ellenvéleményben nincs meg az az intelligencia, hogy ennek a nagy történelmi alaknak meg tudja adni a kellő tiszteletet. — Uppen így nem tudta megadni Deák Ferencznek, Andrássy Gyulának, csak Kossuth Lajos volt a kivétel, csak hogy az

T Á R G Z A.

A takarékpénztár története.

Irta: Szücs Mihály.

Felolvasta a jun. 28-án tartott diszközgyűlésen
Nemes Kálmán.

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Kiváló megtiszteltetés jutott nekem osztályrészemül, midőn a „Debreczeni Első Takarékpénztár“, e minden tekintetben debreczeni alkotás, a vidék e legerősebb pénzintézeteinek egyike, megbízott azzal, hogy 50 éves évfordulójának ünnepén illusztris közönség előtt, e diszes helyről ösmertesem rövidre fogott multját.

A mult mindig zálogát rejti magában a jövő fejlődésének, mert ha bármely alkotásnak alapjai szilárdan nyugosznak, bírja további fenmaradásának és gyarapodásának biztosítékát.

Azon 50 év, mely e pénzintézet létesítése óta eltelt, anyagi gyarapodásunk fejlesztésének hatalmas munkájában folyt le.

Ez az 50 év nemcsak a pénzintézet fejlődését illeti, de magában foglalja mindazon mozzanatokat, melyek hazánkat s vele együtt vér körének egyik hatalmas életerét, Debreczent is fölemelték a fejlődés azon magaslatára, melyen ma állanak.

Ezeréves ittlétének dicső ünnepét üli nemzetünk; ez időnek huszadrészét teszi pénzintézetünk multja. Mily kicsi hányada

a nagy időnek! mégis, ha a fejlődés mértékével mérünk, ez az 50 év századokkal ér fel kivivott eredmények tekintetében.

E szárad elején Széchenyi lánglelke bevilágította a hazát; felismervén a közgazdasági tényezők fejlődési képességét, felrúzta lethargius álmából a nemzetet; — hatott, alkotott, gyarapított a mezőgazdaság, ipar, kereskedelem és pénzügy terén egyaránt.

A nagy reformátor kiáltó szava nem volt a pusztában elhangzó szó, az általa hirdettet tanok gyakorlati alkalmazást nyertek, maga is a kezdeményezés terére lépett és számtalan alkotás hirdeti lánglelkének nagyságát. Alig van tér, hol a legnagyobb magyar nevével nem találkozunk: a magyar közgazdaság, irodalom, tudomány és művészet, a nemzeti szellem fejlesztése közül; hiszen ezek mind nagyságának hirdetői!

A dolgok természetes fejlődése hozta magával, hogy a közgazdasági alkotások megvalósítására anyagi eszközök kívántak. E szükség érzete teremtette meg a harminczas-negyvenes években a pénzintézeteket, mint azon erőforrásokat, melyekből a haladás eszközt, a pénzt nyerhette.

E téren, mint egyik kiváló harcossal, Fáy Andrással a kitünő meseíróval találkozunk, a ki buzgalomával mesébe illeszthető esudalombokat mivel a takarékpénztárak létesítésével.

Ő megvalósította az elvetett kicsiny magnak hatalmas fává való fejlődését, ismertető mese képet.

A közgazdasági élet fejlődése és a takarékpénztárak létesítésére irányult munkásság hullámverései — mi természetesebb — Debreczenbe is elhatott.

1840-ben már a Casinóban Budaházy Sándor fölvetette az eszmét, de ezt jó magyar szokás szerint elvetették, „hisz ráérünk erre még.“

De nem sokáig váratott magára, 6 év alig telt el, Zalay Alajos akkori váltótörvényszéki elnök, Karap Sándor, Sárvány Ferencz, Telegdi K. László ügybuzgalmanak sikerült megvalósítani a fölvetett eszmét.

Nem volt a „Debreczeni Takarékpénztár“ nagy alapokra fektetve, szerény kezdeményezés csupán, melyet ma egy alapításnál ki sem mernénk mondani, — hiszen 30,000 frtot tett a 600 drb. 60 frtos névértékű részvény értéke, de ezekből is csak 15000 frt fizettetett be egyelőre, tehát részvényenként csak 25 frt.

És e parányi összegből növekedett, izmosodott, erőre kapva terjeszkedett ez az intézet. — A kezdeményezők önzetlen munkájuk, lelkesedésük egész erejével támogatták a zsenge alkotást, óvták, védtek, minden eszközzel.

A debreczeni lokalpatriotizmus nem tagadta meg magát ebben az alkotásban sem. — Igazi debreczenivé tették a pénzintézetet, — már alapításkor kimondván, hogy „idegenbeliek nem jegyezhetnek részvényt“, mert azok csak a hasznot vennék el, de a munkában nem osztoznának.

Ma különösen hangzanék e határo-

ő ellenvéleményese a Tisza-iskolát járt szabadelvű-párt vala.

Sokáig kell még élni, művelődni az emberiségnek, hogy kellő bölcsességgel tudja az ellenvéleményt meghallgatni. Az emberiség bölcsőjétől kezdve e mai napig lefolyt évezredek még nem szolgáltattak ezen bölcsesség megéréséhez kellő időt. És hogy vajjon mikor köszön be az a kor, mikor a történelem igazságszolgáltatását már az élő nemzedék bölcsessége kezdi meg? Ki tudná megmondani? Talán soha! De az mindig meg volt és mindig meg lesz, hogy tisztelői, követői a nagy alakoknak még földi életükben megadják az elismerést, aminthogy Tisza Kálmán előtt is mélyen leemelt kalappal áll a nemzet aránytalan nagy többsége, mely az ő ragyogó tehetségét s ahoz méltó érdemeit elismeri.

A szabolcsi vád.

Irta: Konoz Ákos.

Debreczen, június 30.

Nagyon régi, de igaz mondás az, hogy sokszor a gyanútlanul pipázó könnyelműség folytán több kárt okoz, mint az, ki gonosz szándékkal hamvasztja el embertársai házáit.

Sokszor egy tévesen közölt hír, egy elhamarkodott ítélet, egy könnyelműen eldobott és a világ természete szerint hálás talajba eső vád egyeseknek és testületek jó hírüvének temetőjévé válhatik.

Ezek jutnak eszünkbe, midőn arra gondolunk, hogy legközelebb az egész

országot bejárta az a hír, hogy a nagykállói és ennek vidékének latin- és görög szertartású papsága hiveiket templomi beszédekben arra izgatták, hogy ne vegyenek részt az ország ezredéves kiállításának megtekintésében.

Természetesen ezen szélnek bocsátott hír bejárta a fővárosi lapokat is, sőt a budapesti sajtó egyrésze — elég meggondolatlanul — tüzet kiáltott és ráolvasta a szabolcsi papságra általánosságban a hazafiatlanság súlyos vádját.

Eszünk ágában sincs, hogy mi ezért megrójuk a budapesti lapokat. Elvégre is ők a beküldött tudósításokból merítenek. És mivel nem ismerik a szabolcsi papságot és biznak tudósítóik igazelműségében, felháborodással írják meg vezércikkelyekben azon veszedelmet, mely a szabolcsi papságnak imputált hazafiatlan gondolkozásából származik.

Más kérdés azután az, hogy vajjon igazságos dolog-e egy hazafiúi érdemekben gazdag testület fenköltén gondolkozó tagjait a vádlottak padjára ültetni és őket meghurcolni ártatlanul egy ország előtt épen akkor, midőn minden igaz hazafi és a haza belbékéjét és ennek nyomán boldogságát előmozdítani igyekező ember arra törekszik, hogy egyetértő munkássággal és szent igyekezettel rakhassa le a második évezred alapjait? Igazságos dolog és méltányos eljárás-e a teljes valóság felderítése az előzetes vizsgálat döntő bizonyítékai nélkül telekürtölni egy országot olyan dolgokkal, melyek vagy hibás információkon alapulnak, vagy a melyeket esetleg a rosszakarat gondolt ki, hogy a neki nem tetsző személyeknek ártasson?

Bizonyára helytelenül, meggondolatlanul cselekszik az, aki tüzet kiabál ott, ahol a veszedelemnek nyoma sincs, kétszeres bünt követ pedig az el, ki pellen-gére állít egy oly testületet, mely mult-jánál fogva nem szorul leczkére hazafiság tekintetében, hanem igenis adhat órákat e köteles tantárgyból azoknak, kik a megzavart békességet jobban szeretik az egyetértő munkásságnál.

A szabolcsi kath. és görög szert. papság nem szorult a mi védelmünkre, fel se kért bennünket arra, hogy a neki imputált hazafiatlanság vádjától tisztítsuk meg, de mint a sajtó munkásainak becsületbeli kötelességünk azok védelmére kelni, kiket a félrevezetett sajtó a vádlottak padjára ültetett.

Előttünk fekszik a szabolcsi latin és görög szertartású kath. egyház két illusztris főpapjának: *Ferentzy Bertalan* prépost főesperesnek és *Lengyel Endre* esperesnek nyilatkozata. Az ő nevéket ismerik, működésük nyilvánvaló. Szívük tele van a hazaszeretet szent tüzével, melynek fénye előtt az azon nyilatkozatok nemes hangjából, melyekben önérzetesen visszautasítják azt a vádat, mely magyar papi és hazafiúi becsületüket támadja meg.

A mélyen megsértett vádlók által sürgetett, részrehajtatlan vizsgálat bizonyára fényes elégtételt fog adni a méltatlanul meghurcolt testületnek, s ha ez meglesz, amit szeretünk hinni — elmondjuk kötelességünkhöz hiven véleményünket azok felett, kik akár rosszakaratból, akár felületességből vádat emeltek egy erkölcsi testülettel szemben.

Mert elvégre is azt nem szabad megengedni, hogy a közélet zajtalan mun-

zat, — de akkor helyén való volt, mert minden munkát tiszteletből végzett a választmány.

A szabadságharc, a nagy idők nagy eseményei anyagilag nem érintették valami érzékenyen ez intézetet, de előkészítették fejlődéseinek utait. Ez időben Karap Sándor vezette ügyeit nagy szakértelem és lankadatlan erélyvel, neki köszönhető, hogy alapjai a változott viszonyokhoz módosítottak.

E pénzüzetet keletkezésének első szakában arra irányította törekvését, hogy megerősítse, biztosítsa azt. És e részben az oroszlanrészt Zalayt, Karapot, Dragotát, Telegdyt, Schwarczot illeti. Hivatalnok korából Komlóssy, Csanak, Bodó, Kenessey, Kiss működése emelendő ki különösen, kik ugyan szerény díjazásért végezték nagyon terjedt körű munkájukat. El sem hinné az ember, ha hiteles adatok nem tanuskodnának róla, hogy évi 300-400 frt volt a fizetésük.

A mint a szabadságharc lezajlott s az önkényuralmi rendszer minden átka sújtott bennünket, elvonultak legjobbjaink a közélet mezejéről; — takarékpénztárunkban azonban még oly pontot találtak, hol egymással érintkezhetek. Pénzügyileg nevezetesek lettek Debreczenben a „Kereskedelmi és Iparkamara“ értesítései az „Oszták Nemzeti Bank Debreczeni fiókintézetének“ föllállítása, mely körül egyik jeles kereskedőnk, Budaházy József buzgólkodott. Később, 1857-ben már vasutja is volt Debreczennek.

Ez időben természetesen idomul minden változott helyzethez. A mezőgazdaság fölszabadult. Elköltöztetett a robot és dézsma, megszűnt az urbériség.

1859-ben megalkottatott a föltételes ipar-szabadság.

Mindezek hatása alatt gyorsabb fejlődést vett a pénzüzet; de megmaradt azon körben, melyet részére alaptökéje és betét álladéka jelölték ki. Idegen kölcsönhöz nem nyult, ilyet igénybe nem vett.

Az 1867-ik év jelző táblája pénzügyeink jobbra fordulatának. A kiegyezés eredményeiben való bizalom vállalkozások után vállalkozásokat teremtett. A vállalatokban ez intézet is részt kért és vett magának; de szigoruan bírálat tárgyává tette, hogy kiválaszthassa a legjobbakat.

Folyton szorosabb összeköttetést tartott fenn a várossal, ennek fölsleges pénzeit átvette majd, ha pénzre volt szüksége, kisegítette. És e műveleteknél a kamatoztatásra átvett összegeket a rendes kamatlábon felül 1%-al kamatoztatta s a városnak adott kölcsönök után 1%-al kevesebb kamatot szedett.

Ugyanesek szorosabb üzleti viszonyban volt az „István gőzmalom“-mal, melynek vásárlásokra nagy összegeket bocsátott rendelkezésére.

1868-ban vásárolta meg a jelenleg is tulajdonát tevő Kovács-féle házat.

Jellemzésül annak, hogy mennyire a maga erejére támaszkodott, csak azt hozom fel, hogy mindazokat a pénzüzeteket, melyek visszszámítolási hitelért megkeresték, jó darab ideig elutasította, azt hozván fel, hogy pénzfőlségeit egyébként is el tudja helyezni.

A 60-as évek végén és a 70-es évek elején oly nagy volt a pénzkereslet, hogy a betétek után 6% kamat fizettetett, a váltó kamatláb pedig 9 százalékra ment.

A mondott időre esik városunkban a

„Kereskedelmi és Iparbank“ s az „Alföldi Takarékpénztár“ megalapítása.

Már versenytársai is támadtak, de az idők azt igazolták, hogy szívesen megérték együtt, sőt egymást támogatták.

A 1873-iki pénzváltás, mely Bécsben az az évi világkiállítás alatt tört ki, nem érintette pénzüzetünket. Az 1873-ik esztendőben pénztári forgalma már 5 millióra ment.

Az 1875. év több nevezetes ujitást, változást, intézkedést idézett elő a pénzüzet életében. Alapszabályait az 1875. XXXVII. t.-cz., a kereskedelmi törvény és új váltótörvény szerint idomította. Befolyással volt rá az Osztrák nemzeti bankkal kötött új szerződés. Házvételbe ment, akkor vásárolván a Tornai-féle házat. Az új alapszabályok értelmében a régi választmányt az új, 10 tagú igazgatósággal pótolta. Ekkor választatott az első felügyelő bizottság.

Az üzlet életképes voltát, fejlődését bizonyítja, hogy részvénytökéjét 120,000 frtra emelte fel, anélkül, hogy a részvényesek ehhez anyagi áldozattal járultak volna.

Megalkotta egyszersmind a hivatalnoki nyugdíjalapot.

Mindezen fejlődés eszközlőjeként találjuk Komlóssy Imre vezető igazgatót, ki 1860-tól 1879-ig, tehát 19 éven át vezette a pénzüzetet ügyeit.

Ha pedig pénztárnoki és választmányi tagsági idejét is számítjuk, 32 évet töltött üdvös munkásságban a pénzüzet felvirágoztatása körül.

A nyolczvanas évek a pénzügyi fejlődés terén kiválóak voltak minden tekintetben; a pénz rohamosan szaporodott,

kásai legyenek azok papok vagy világiak, egy alaptalan vád áldozatai legyenek.

A becsülethez, amely a morális szerint mások kedvező ítélete felőlünk és a becsültetéshez, melyre egy élet munkásságával szolgáltunk, egyeseknek vagy testületeknek joguk van, a sajtó pedig csak kötelességet teljesít, mikor a homályos dolgok teljes megvilágítását kívánja.

Ugy legyen!

A nők, mint orvosok.

(Válasz dr. Altmann Béla hasonezímű cikkére.)

Írta: Amicus.

Gyanúsítások és félreértések elkerülése végett előre kell bocsátanom, hogy nem vagyok sem orvos, sem „nőbarát”. Pályámat a „hölgyvilág iránti érdeklődéssel” vádolt közoktatásügyi miniszter még nem nyitotta meg kegyencei számára, concurrentiájuktól nem kell tartanom és így meglehetősen elfogulatlansággal szólhatok a felvetett kérdéshez.

A nőemancipáció, vagy — mint a cikkező ur kifejezte magát: a nőreceptáció kérdése nem az utolsó évtized szüleménye. Szálai sokkal messzebb nyulnak vissza; és ha nálunk csak az utóbbi években vált aktuálissá, ennek okásajátságos viszonyainkban kell keresnünk és meg is fogjuk találni.

Addig, míg műveltség tekintetében messze elmaradva a nyugat-európai államoktól: stagnáltunk, míg azon kellett leunünk, hogy évtizedek mulasztásait pótoljuk, távol állottak tőlünk szociális kérdések, melyek az előrehaladottabb nemzeteket már régen foglalkoztatták. Örülnünk kellett, hogy a legszükségesebbeket létesíthetjük, nem hogy ideális magaslaton álló kívánalmak megvalósítására gondolnunk lehetett volna. Most azonban, hogy gőzerővel haladtunk és sikerült a nyugat-európai kultúra niveaujára emelkednünk, most bekopogtatnak az ott már régen ismert, sőt részben megvalósulást nyert esz-

mék nálunk is, és bebocsáttatást kérnek az élet mezejére.

Ennek kell első sorban tulajdonitanunk, hogy a nőkérdés nálunk felszínre került, nem pedig a liberalizmusnak, mely majdnem mindenkinek ajkán él ugyan, de csak keveseknél nyer megvalósulást, és mely szintén nem az utolsó évtized terméke, hanem még a század első feléből maradt — habár kissé viseltet állapotban — reánk.

Ha valaki cikkiró urat megkérdezné, hogy liberális érzelmű-e, kétségkívül „igen”-nel felelné. Hogyne lenne ő liberális? Ő, ki elég kegyes elismerni, hogy aliberalizmus mellán terjed, hódít lépésről-lépésre! — Ha pedig azt is kérdeznék tőle, hogy ha liberális érzelmű, a „jogegyenlőség, állami és társadalmi egyenjogúság” pedig édes testvérei a liberalizmusnak: miért nem ismeri el ezeket is? — Ugy — cikke után ítélve — bizonyára azt mondaná, hogy a liberalizmus egy eszme, annak minden jogkövetkezmény nélkül lehet az ember híve. Édes testvérei azonban már esontból és husból álló valóságok, melyekkel büntetlenül kaczerkodikni nem lehet. Ezeket tehát lehetőleg távol kell tartani.

Ha az illető nagyon kíváncsi lenne, felvethetné ugyan még a kérdést, hogy miképp lehet egy eszmének édes testvére a valóság? Az eszme létesítője a valóságnak, a valóság pedig megtestesülése az eszmének. A testvéri viszony ellenben egész más természetű? — Ilyen kérdésre a cikkiró ur valószínűleg semmit sem felelné, vagy azt mondaná: „Ne okoskodjék az ur. Én mondom Önnek, hogy az egyenjogúság és egyenlőség testvérei a szabadelvűségnek. És ezt Ön elhiheti. Igaz ugyan, hogy nem tudom, mikor születtek, keresztlevelüket, születési bizonyítványukat nem láttam, családfájukat nem ismerem. De ez nem is lényeges. Fődolog az, hogy én mondom Önnek és a mit én mondom, annak úgy kell lennie — ha nincs is úgy.”

Ilyen válasz után, meglehet, hogy a kíváncsi kérdezősködőknek elmegy a kedve a kérdezősködéstől. Lehet azonban, hogy tovább kérdez. Hallgassuk csak!

A cikkiró ur — mondja kíváncsi emberünk — a szellemesség rovására gunyolódik a nők fölött, kik nem törvény, hanem miniszteri rendelet folytán a tudományos pályákról sincsenek teljesen elzárva. Ostorozza otthon tanúsított energiájakat, észjárásukat, ékesszólásukat, lélekjelenlétüket és találékonyságukat. Sőt nem kiméli érzelmi világukat sem, azt az érzelemlágyulást, melynek betöltése — Ön szerint — a nők természetszerinti rendeltetése.

Ha Ön odahaza egy sokat szenvedő papushős lenne, érteném, hogy gunyolódik, midőn a fórumra lép. Rendszerint úgy szokott lenni, hogy a mit szemtől-szembe nem merünk megmondani, azt hát mögött annál nagyobb ostentatíóval adjuk elő. De Ön még csak ezután készül a papuskormány egyoldaluan alkotmányos uralma előtt meghajolni. Mi oka lehetett tehát Önnek arra, hogy a guny hangján beszéljen azokról a nőkről, kik saját állítása szerint „bármely pályát választottak is legyen maguknak, szerény, mindenkit megnyerő modoruk, vasszorgalmuk, teljes odaadásuk, ételmódjuk, képzettségüknel fogva mindama pályákon megállják helyüket? Hát mi gunyolódni való van azon, hogy az ilyen tulajdonokkal megáldott nők energiáik mindezen tulajdonságok híján lévő férjeikkel szemben (csak ezekkel szemben), éreztetik velük szellemi fölényüket, hallatják ékesszólásukat, megmutatják lélekjelenlétüket, hol a férj a szoknya mögé buvik és kitarják érzelemlágyulást ott, hol a férj erre érdemes? Azt hiszem, hogy ezen nem gunyolódni, hanem ezért kalapot kellene emelni minden férfinak, ki a nőben nemcsak leendő concurrensét, hanem egyúttal az embert is látja, azt az embert, ki mint ember, egyenjogú születésénél fogva és ennek követke-

vállalkozások létesültek, a kamatláb a beözönlő tőke hatása alatt egyenletesebb, alacsonyabb lett.

Nem maradhatott meg tovább a pénzintézet elszigetelt állásában, összeköttetéseket keresett a különböző pénzintézetekkel, értékpapir-üzleteit nagyban folytatta, járadékokat, vasuti részvényeket vásárolt, s hogy minden veszteségtől megmentse magát, értékpapir tartalékot alkotott.

Az alapításokban is részt kért és vett magának, mert, hogy egyebet ne említsünk a 40 milliós 5%-os osztrák papíráradék elárúsítására alakult syndicusba 150,000 forinttal lépett be.

Még így is 1882-ben tőke fölöslegei úgy felszaporodtak, hogy annak elhelyezése tekintetében földbirtok vásárlásra határozta el magát s mint minden egyébben, ebben is szerencsés keze volt.

Meghonosította a fedezett váltóhitelt, leszállította a jelzálogi hitel kamatlábat, szóval intézkedett, hogy pénztári feleslegeit gyümölesztesse. Eredmény tekintetében csak azt említem föl, hogy e pénzintézet, mely részvényeire mindössze 37 és 1/2 Conventió forintot fizetett be, 1883-ban már 56 frt osztalékot adott.

A pénzintézet ügyeit 1886. végéig Sápó Sámuel vezette s benne a debreczeni puritán jellem legtipikusabb alakja tünt le. Eszméihez ragaszkodó volt a végletekig. Az új áramlatok nem ragadtak magukkal, haladt azon az uton, melyet a múlt kijelölt s konzervatív volt a szó nemesebb és szorosabb értelmében.

Sápó Sámuel elhalálásával a vezetést a jelenlegi vezérigazgató Szepessy Antal vette át. És az ő működését akarván vá-

zolni, azon kell az elfogulatlan történetírónak kezdeni, hogy vele az új korszak vette kezdetét a pénzintézet életében. Beilleszkedett mindazon keretekbe, melyeket számára a modern haladás kijelölt.

A nevezetesebb intézkedéseket csak vázában sorolom föl.

1887-ben a Tornai-ház helyén Debreczen díszül szolgáló 2 emeletes palotát építtetett.

Földbirtokát Debreczenben 63 nyilasra egészítette ki.

A könnyebb hitelezés céljából megállapította a gazdák, iparosok és kereskedők váltóhitelének maximumát.

Összeköttetést létesített s érdekkörébe vonta a vidéki pénzintézeteket.

Az osztrák-magyar bankkal szemben eddig követett elszigetelt állását végkép föladta.

Gondoskodott a rendes tartaléktőke növeléséről.

Új nyugdíjszabályzatot alkotott, 70,000 fortra emelvén nyugdíjalapját.

Szabályozta az új alapszabályokban lévő jogok alapján az üzletkört.

Gondoskodott pénzhelyezési forrásokról is.

Az ingatlanokra is behozták a törlesztési kölesönök adását s a mi nagy könnyítésül szolgált, a kölesönformát 500 forinton kezdték.

Az intézkedések hatása realizálódott a pénzkészlet elhelyezésében és a 80 frtíng fokozódott osztalékban.

A szakértelem fejlesztésére is hatni akarván, megalapított a szakkönyvtár.

Egész 1891. évi augusztus hó 7-ig volt a pénzintézet ugyanazon egy kis

helyiségben a városháza alatt, szemben a jelenlegi helyiségével, hova 1891. év augusztus hó 14-én költözött át.

Az 1893. június hó 16-án tartott igazgatósági ülésén elhatározatott, hogy a régi 400 frtos 600 drb. részvény 500 frtra emeltetik s kibocsátanak 600 drb. új részvényt, 1500 frt árfolyamban úgy, hogy a régi részvényeseknek elővételi jogot biztosítanak.

Egy pénzügyi műveletet a legszebb siker koronázta s ma már részvénytőkéje 600,000 frt, a tartaléktőke ugyancsak 600,000 frtra egészült ki.

Legujabb alkotásai közé tartozik a zálogleveles jelzálogkölesönök meghonosítása, melynek érdekében a kezdeményező lépések éppen az 50-dik év folyamán tételt meg.

A Debreczeni Első Takarékpénztár 50 éves működésének befejeztével széttekintve a ma élő nemzedék soraiban, vajmi kevesen vannak már, kik a „Debreczeni Első Takarékpénztár” eredeti részvényeit előjegyezték. Ezek:

1. Könyves Tóth Antal
2. Bészler János
3. Nánássy László
4. Rác György
5. Bignió János
6. Márton László
7. Csanak József
8. Szikszay János
9. Hegedű Károly
10. Feischel Fülöp

fölöttük félszázad repült el, mióta e pénzintézet munkálkodva haladott. Hálás szívvel üdvözljük őket s kérjük a gondviselést, tartsa meg őket nekünk még nagyon soká.

Pénzintézetünk tőle telhetőleg a humanitás terén is munkálni kívánván, különböző formákban fönnállása óta mintegy 100,000 frt áldozatot hozott.

tében a férfiak örököltnek vélt előjogait elismerni nem akarja!

Azzal, hogy a nők alkalmazást nyernek postánál, táviránál, vasutnál, mint tanítónők, nevelőnők, kereskedelmi alkalmazottak, gyógyszerészek, hogy technikusok, philosophusok lesznek — azzal Ön nem törődik. Mindezen pályák betöltésére alkalmasoknak tartja a nőket. Csak egy pálya van a világon, melyre a nők nem alkalmasak, és ez az orvosi.

De ha szabad kérdezni, mennyiben tudományosabb pálya az orvosi philosophiánál? — Hogy a nők, mint philosophusok, beváltak, megállták helyüket, azt Ön (énem tudok róla) tapasztalati tényként állítja. Hát ha beváltak az abstract philosophiánál, miért ne válnának be a kevésbé abstract orvosi tudomány körében?

Azt mondja Ön: orvosi pályán a nőnek nyolcz osztályt kell végeznie és azután hosszú egyetemi cursust hallgatnia. Ezt pedig legtöbb esetben csak úgy teheti, ha elhagyja a szülők nélkülözhetetlen gondos felügyeletét. Ez igaz: De vajon más, többé-kevésbé tudományos pályákon nem így van-e? És ha a nők ezeken, mint Ön mondja, beváltak, anélkül, hogy erkölcsi elzüllésük bekövetkezett volna, miért kellene annak épen az orvosi pályán bekövetkeznie? (Vége köv.)

Táviratok.

— A Debreczeni Ellenőr saját tudósítójától. —

Agliardi a király előtt.

Budapest, június 30. A király ma délelőtt fogadta Agliardit Bécsben, átnyújtván neki a pápa visszahívó levelét.

A törvényhozás házaiból.

Budapest, jun. 30. A főrendek ma rividen ülészttek. Vita nélkül elfogadták a napirendet. A képviselőház aztán tudomásul vette a főrendek izenetét a mai tárgyalásokról.

Ime itt a kép, melyet intézetünkről, rövidre fogva adhatunk: mi arra törekedtünk, hogy beilleszkedvén a közgazdasági élet egyetemét alkotó keretbe, hozzájáruljunk úgy szeretett városunk, mint azon vidéknek, melynek természetszerű emporiumát teszi vagyonosodásának emeléséhez. Es hogy ez mennyire sikerült, mutatja azon elvitathatlan tény, hogy ötszáz negyven millió forintot forgattunk meg e félszázadon át és ebből az 1895-ik év forgalma negyvennyolcz milliót tett ki.

Jövönk a multon nyugszik s mint eddig, ezután is arra törekszünk, hogy a mult tanuságán okulva fejlesszük a pénzintézetet. Célunk, hogy pénzintézetünk, mint egyik nemzetgazdasági tényező, az olesó, könnyű, megfelelő hitelnyújtással a közvagyonosodás emelője legyen. Másfelől pedig forrását képezze a takarékságnak, a tőke gyűjtésnek. Figyelemmel leszünk az ezen intézetet főtartó nagy csoportra: részvényeseink érdekeire. Jelzett törekvéseink mellett soha egy pillanatra sem tévesztendjük szem elől azon kötelezettséget, mely a közművelődés, humanitás és közjótékonyosság gyakorlása közül reánk háramlík.

Azon hó óhajttással zárom be rövid ismertetésemet: Adja Isten, hogy pénzintézetünk virágozzék továbbra is, erősödjék, gyarapodjék kijelölt célzatához képest s maradjon meg annak, ami mindig volt, igazi tősgyökeres debreczeni alkotásnak.

Gyilkos legény.

Budapest, június 30. Somogy-Szillen többszörös gyilkosság tartja izgatottságban a község lakosságát. Adler odaváló koresmárosnak ugyanis tartozott öt forinttal egy helyéről távozni készülő molnárlegény. A koresmáros a legény ruháit lefoglaltatta a tartozásban, amin a legény annyira felbőszült, hogy Adler lakásához menvén, az ablakon belövedlőzött s agyonlőtte a koresmárost, annak nejét és két gyermeköket. A többi gyermek megrémülve a jeleneten, egyetlen mukkanás nélkül rejtőztek úgy alá, szegletekbe s így megmenekültek. Ezek másnap a gyilkosra rávaljottak, akit aztán a esendőrok elfogtak.

Schreiber újra megszökött.

Budapest, június 30. Schreiber, az ismeretes zsebtolvaj, aki a multkoriban Papakosztával együtt Budapestről harmadmagával megszökött, de Szolnokon mindhármát elfogtak, ma éjjel újból ellillant börtönéből, most másik két társával, Kazárral és Stahlóval, de közel a megye házához öt magát elfogtak. Két társá elmenekült.

A krétai nemzetgyűlés.

Budapest, június 30. Párisból távirják, hogy a krétai nemzetgyűlés nem ülhetett össze, mert a keresztyének lemondtak. A kerületek forradalmi gyűlésbe küldik képviselőiket.

Egő gyár.

Budapest, június 30. Prágából sürgönyzik, hogy ott Liebig huskivonat gyára lángokban áll. Eddig két ember bennégett. A munkások az ablakon menekülnek.

NAPI HIREK.

Tájékoztató.

Lapzárta mindennap d. u. 2 órakor csak esetleg hátfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. Kérjük a lapnak csak az egyik oldalára írni, ha lehet porzó nélkül!

A debreczeni kir. járásbírószág szóbeli kéréseket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz kedden és pénteken d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenehetnek minden szerdán.

Kérelem.

Felkérjük azon tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése június hó végével lejárt, hogy a megfelelő összeget beküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése megzavartassék, mert ezentul csak azoknak küldjük lapunkat, kik egy bizonyos tetszés szerinti időre előre fizettek.

Hátralékos előfizetőinket is kérjük, hogy eddigi hátralékaikat mielőbb rendezni sziveskedjenek, minthogy ellenesetben a lap további küldését f. évi július hó elején beszüntetjük.

Egy napilap előállítása és fenntartása olyan óriási költséggel jár, hogy ezen költségek fedezése céljából csakis rendes előfizetőinkkel számolhatunk.

A kiadóhivatal.

— **Városi közgyűlés.** Debreczen város törvényhatósági bizottsága július hó 2-án, csütörtökön, délelőtt 9 órakor rendkívüli közgyűlést tart gróf Dégenfeld József főispán elnöklete alatt a városháza nagytermében a szervezési szabályrendelet tárgyalása ügyében. A közgyűlésre a következő meghívót vettük: Meghívás Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának az 1896. év július hó 2-ik napján — csütörtökön — délelőtt 9 órakor a városháza nagytermében tartandó rendkívüli közgyűlésre. Tárgy: A szervezési szabályrendelet módosítására vonatkozó javaslat folytatólagos tárgyalása. Debreczen, 1896. június 27. Gróf Dégenfeld József, főispán.

— **A nőipariskolából.** A nőipariskola felügyelő szakbizottsága tegnap d. u. 4 órakor fontos ügyben tartott gyűlést. Ugyanis az iskolának a nögyelet, árváinak nagy száma miatt, nem adhat tovább helyet árvaházában. A bizottság a város ismert nagytelekűségéhez fordult helyiségetért, s bár idáig még megfelelő helyiséget találni nem sikerült, az ügy mégis jelenleg már olyan stádiumban van, hogy egy a város belsejében fekvő, alkalmas iskola-helyiségnek bérbevétele legfőleg csak pár hét kérdése lehet. A bizottsági tagok ez irányban nagy tevékenységet fejtenek ki, a város tekintélyes tisztviselői is, első helyen *Simonffy Imre* polgármester, nemkülönben *Boczko Sámuel* rendőrfőkapitány, valamint *Szabó József* főszámvevő, *Körner Adolf* tanácsnok, *Stáhl Géza* főmérnök rendkívül szívékenyen viselik a nemzetgazdasági szempontból fontosnak ismert s önálló keresetforrást is biztosító intézet ügyét és mindent elkövetnek, hogy ez iskola, mely 3 évi fennállása alatt is oly szép eredményeket ért el s annyira bebizonyította életrealóságát, valahogy hajlék nélkül ne maradjon és így fennmaradása ne veszélyeztessék. E jóakarát és tevékeny buzgóság biztos reményt nyújt arra nézve, hogy az iskolahelyiség régóta huzódó kérdése a legrovidebb idő alatt megfelelő megoldást nyer, ami ép oly sürgős, mint amily kívánatos. Örömmel vette tudomásul a bizottság az ez idei jun. 17—21. napjain tartott *munkakiállítás* szép anyagi, még szebb erkölcsi sikerét. *Nemes Emma* tanítónő állásában a letelt egy évi próbaidő után véglegesített és részére a tanítónői fizetés folyóvá tétett. — A tanintézet ez évi értesítője legközelebb kikerül a sajtó alól és részletesen fogja feltüntetni az iskola működését. Ajánljuk a közönség figyelmébe! Mindazok, a kik érdeklődnek az intézet iránt, az értesítőért forduljanak a felügyelő-bizottság elnökéhez, *Veresné Szatmáry Teréz*-hez.

— **Vasuti közgyűlések.** Két, Debreczenben székelő helyi érdekű vasut részvénytársaság tartotta tegnap és ma évi rendes közgyűlést városunkban. Tudósításaink itt következnek:

A debreczen-h-nánási vasut részvénytársaság tegnap tartotta közgyűlését *Simonffy Imre* kir. tanácsos polgármester elnöklete alatt. Az igazgatóság évi jelentését egyhangulag elfogadta s az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta. A társaság mult évi üzletjövödelme felül halad minden eddigig s ez tette lehetővé, hogy az elsőbbégi részvények már hat forint osztalékban részesülnek. Ha a forgalom emelkedése az eddigi tempóban halad, 3—4 év mulva elérkezik annak ideje, a mi a még legnagyobb ritkaság a magyar helyi érdekű vasutaknál, hogy a *törzsrészvények* is osztalékot kapnak, a melyek Debreczen, Bőszörmény, Nánás és Dorog városok

birtokában vannak. Az igazgatóságot dr. Okolicsányi Zoltánnal egészítették ki. Felügyelőbizottsági tagokká újból megválasztották: Sesztina Lajost, Steinberger Gyulát és György Aladárt. Közgyűlést igazgatósági ülés követte, a mely folyó ügyeket intézett el.

A debreczeni—derecske—n.-létai vasut r.-társaság ma tartotta meg évi rendes közgyűlését, a mely elnökválasztással kezdődött. Ugyanis gr. *Csekonics* Endre val. belső titkos tanácsos h.-pályi uradalmi, mely e vidék érdekéhez fűzte, eladván, lemondott az elnökségről. A közgyűlés nagy sajnálattal vette tudomásul a lemondást s köszönetének és hálájának kifejezésül jegyzőkönyvileg örököltette meg *Csekonics* Endre grófnak kiváló érdemeit e vasut létesítése körül s megfelelő módon hozza ezt tudomására volt elnökének. Helyébe egyhangulag és nagy lelkesedéssel *Simonffy* Imre kir. tanácsos polgármestert, az eddigi alelnököt választotta meg. Alelnökké *Bernáth* István h.-pályi birtokos lett. Az igazgatóság üres helyeire *Brüll* Armin és *Polasenszky* Gyulát, a felügyelő-bizottságba rendes tagokul *Balogh* Mihályt, *Szártory* Dezsőt és *Paksy* Albertet, póttagokul *Fisch* Ignácot és *Fülöp* M.-t választották. Nagy örömet keltett, hogy a kereskedelemügyi miniszter a kincstár érdekeinek a vasut-társaságnál való képviselétével *Dobiecky* Sándor vasuti főfelügyelő üzletvezetőt bizta meg. A közgyűlés az igazgatóság jelentését az első üzleti év eredményéről örömdetes tudomásul vette, a felmentvényt minden irányban megadta. Az elsőbbségi részvények az 1. számú szelvényre a tiszta nyereségből 3 frt 60 krt kapnak, ami kielégítő eredmény. A forgalom emelkedése várható a debreczeni helyi vasut Kossuth-utezai vonalának kiépítésétől, miután az most a dohánybevaltó hivattal, később pedig a dohánygyárral is összeköttetést nyer. Ez által annak az 1000 hold dohánytermő földnek termése, amely a debreczeni—létai vasut mentén fekszik, közvetlenül vasuton lesz a dohánybevaltó hivatalba szállítható, ami eddig tengelyen történt. — Ez a forgalmat 150—200 vaggonnal gyarapíthatja.

— Vasuti alkalmazottak városrésze.

Városunk tovább fejlődésére nézve nem csekély fontossággal bíró kérvény jött be tegnap a városi tanácshoz. Új háztelkek kiosztását ezelőzza a városnak azon üres részén, amely önként kínálkozik beépítésre. Az 56 mozdonyállásra berendezett fűtőházi telep a várostól messze esvén, úgy itt, mint a dohánygyár mellett épülő gépjávitó műhelynél alkalmazott igen sok évi fizetéses egyénre, valamint munkásra nagyon kívánatos, hogy a munkahelyhez lehetőleg közel találjanak lakást. A kihelyezett mozdonyvezetők nagy része az üzletvezetőhöz fordult s különösen 27 egyén már annyi pénzt gyűjtött, hogy még ez év folyamán szeretne magának házat építeni. Különös tekintettel arra, hogy Debreczenre nézve a belterjes építkezés az egyedül helyesímelhető eljárás és a mozdonyvezetőkre is az egyedül alkalmas hely az Ispotály laposa, — ennél fogva a Késes-uteza mögött megkezdett sor folytatásaként *Dobiecky* Sándor üzletvezető útján egyelőre 27. egyenként 400—500 □ méter terjedelmű házhelyet kérnek méltányos árban átengedni. A kérelem kifejti mennyire előnyös Debreczenre, hogy ha a vasutasok mennél számosabban végleg megtelepednek és így e nemes városnak hasznos polgáraivá lesznek. De ezen letelepülés csak azon

esetben történhetnék meg, ha olyan helyen kaphatnak területet, a honnan amellett, hogy munkahelyükhöz közel vannak, gyermekeiket is kiiskoláztathatják. — Hivatkozik továbbá arra is a folyamodvány, hogy 730 vasuti alkalmazott évi fizetése 800,000 frtra rug, ennek helyben való elköltésénél pedig a várostól kért kedvezmény eléggé recompensálva van. A vasuti alkalmazottak *Dobiecky* Sándor üzletvezető annak kijelentésére is felhatalmazták, hogy házaikat a város kívánása szerint akár utcai homlokzattal látják el, akár pedig, ami tetszetősb lenne, elől kis virágos kertet alkalmaznak.

— **A debreczeni könyvnyomdászok dal- és zeneköre** pályázatot hirdet egy *karmesteri állásra*. Feltétel, hogy az illető ugy az ének-, mint a zeneoktatást is alaposan végezze. Tiszteletdíj az énekoktatásért — hetenkint 2 óra — évi 100, esetleg az ének-és zeneoktatásért együttvéve — heti 3 óra — évi 150 frt. Zárt ajánlatok f. é. július hó 10-éig dr. *Derecsassy* István elnök címére intézendők.

— **Egy pipa története.** *Schwartz* Dániel tájképpipa-metsző nemrégiben sajnálattal volt kénytelen konstatálni, hogy egy értékesebb pipa ismeretlen módon eltűnt üzletéből. Ma reggel azonban egy arra sétáló ember szájában felismerte elveszett pipáját s megkérte az illetőt, hogy adja vissza az ő tulajdonát. Délután már a rendőrség intézkedett a vitás pipa ügyében.

— **Hivatalvizsgálat.** *Rásó* Gyula királyi tanácsos alispán a ma reggeli gyorsvonattal Hajdu-Szoboszlóra utazott, a hol a városi hatóság összes hivatalait megvizsgálta s ott mindent a legnagyobb rendben talált. Délben *Kovács* Gyula polgármester ebédet adott a tiszteletére.

— **Ünnepelt kamarai elnök.** A *szatmári* ügyvédi kamara elnökének, az érdemús *Farkas* Antal dr. ügyvédnek a tiszántúli ev. ref. egyházkerület világi főjegyzőjének tiszteletére, 70-ik születésnapja alkalmából diszközgyűléssel kezdődött ünnepséget rendezett, melyet bankett és táncmulatság követett. A vasárnap délelőtt a városháza tanácstermében tartott diszközgyűlésre az igen nagyszámú városi és vidéki jogászokon kívül közönség is nagy számmal volt jelen s csak épen az ünnepelt hiányzott, a ki hirtelen megbetegedett. Uray Géza megnyitója után Nagy Elek kamarai titkár hosszabb beszédben adta elő *Farkas* érdemeit, melyeket indítványára jegyzőkönyvbe vettek. A kamara üdvözlő iratát és az albumot a választmány fogja átnyújtani *Farkas*nak. Ezután felolvasták a törvényszék üdvözlő iratát, melyet szösz szerint jegyzőkönyvbe vettek. *Farkas* nevében fia, ifj. *Farkas* Antal dr. szatmári ügyvéd, mondott köszönetet az édes apját éltető óvációkra. A diszközgyűlésen *Simonsics* főispán is jelen volt.

— **Emke.** Az erdőlyrészi magyar közmívelődési egyesület Debreczen városi és hajdumegyei fiókja július hó 4-én d. u. 3 órakor választmányi ülést tart a városháza nagytermében *Degenfeld* József gróf főispán elnökle alatt.

— **Tudósítás.** A debreczeni állami főreáliskolában a felvétel a jövő 1896—97. évre július hó 1—5. napján történik. Ez alkalommal a tanulók szülei, vagy ezek helyettese kíséretében tartoznak megjelenni és iskolai bizonyítványukat, az anyakönyvi kivonatot és az oltási, esetleg újraoltási bizonyítványt benyújtani kötelesek. E bizonyítványok az új iskolai év végéig az igazgatóságnál maradnak. A felvételnél 3 frt beirási díjat kell fizetni,

melyről az igazgató elősmervényt állít ki. Az új iskolai év kezdetén minden tanuló köteles az osztályfőnöknel a felvételi jegy bemutatása mellett szeptember első négy napjáig jelentkezni. A ki a jelentkezést ezen kitűzött határidő alatt nem teljesíti, az nem csak a belépésre való jogosultságát, hanem a befizetett felvételi díjat is elveszti. Debreczen, 1896. június 29-én. Az igazgatóság.

— **Névváltoztatás.** *Deutsch* Arthur szegedi illetőségű debreczeni lakos vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel „Dezső“-re változtatta.

— **Magyar g.-kath. püspökség. Magyar liturgia.** A magyar liturgia szentesítését szorgalmazó h.-dorogi országos végrehajtó bizottság nagy küldöttségének Budapestén járásáról már ugy szombaton, táviratainkban, mint tegnap külön ezikkben beszámoltunk. Lapunk h. dorogi levelezője, aki maga is tagja volt e küldöttségnek, néhány újabb részletet közöl velünk még a két-száz és néhány ezer magyarjku g.-kath. vallású polgártársunk nemzetiségeért küzdő mozgalom eme legújabb eselekményéről. A küldöttség, mielőtt a minisztereknél tiszteletet volna, — a nagyobb fővárosi lapok szerkesztősegeit és a párt-klubokat látogatta meg, hogy ezek támogatását is kérjék hazafias ügyök részére. Az öreg 48/49-diki honvéd, *Fejérvári* Imre makai birtokos, volt a vezetőjük, a ki a román-ság lakta vidékeknek, a magyarságra gyakorolt fogyasztó hatását esetelte. Este a klubokba tetek látogatásokat. De csak a nemzeti s a szabadelvű-körökben találkoztak néhány képviselővel. A nemzeti-párt klubjában *Kovács* Albert szólt, a párt nevében pártfogást ígérve, mondván: hogy ő székely — s így nagyon jól tudja, mily veszedelmet rejt méhében az oláh nyelvű liturgia a magyarságra. A szabadelvű-párt körben *Láng* Lajos államtitkár fogadta őket, hol *Farkas* Győző bemutatkozó beszédébe *Petrus* Jenő nyomatékosan igazította ki a szónok esedezést kifejező szavait azzal, hogy *követeljük* . . . melyre az államtitkári bucsuzáskor megszorította a közbeszóló kezét s azt mondta: hallottam és megértettem a korrekciót . . . Egyik küldöttségi tag, kinek kocsiját tévesen más foglalta el s az esőben hamarosan másikat nem kaphatott s így a tiszteletgéstől lemaradt, azt jegyezte meg *Wlassics* kultuszminiszternek a semináriumokra vonatkozó aggodalmára, az öreg *Fejérvári* Imre makói birtokosnak: miért nem mondtad neki, bátyám, hogy ez ne aggaszsa. Ó rajta áll. Tegyen intézkedést, hogy a nemzetiségek közé keltsz, szétosztod hitközségek illetékes püspökeinek adassék meg az *Eppiscop*. *Ruthon* orum vel valachorum címekhez a *hungarorum* s így a seminariumból a magyar nyelvet nem excludálhatják. A dorogiak kérelmét pedig teljesítse, olyformán, hogy a már létező vikariatus területéhez tartozó hitközségek részére szerveztessen exclusive magyar püspökséget. Ezen megoldás talán a legjobb is volna. Mert ezzel a latin egyház ama félelme, hogy a fanatizált nemzetiségek a katholicizmus kötelékéből kilépnének, ha liturgiájuk magyar lenne, teljesen alaptalanná válna. Egyébként mindeme aggodalmak, esodálatos, a mint a Ház elnöke is megjegyezte, — csak a magyar nyelvű liturgia kérdésével merülnek fel. Ha a magyar ki nem lépett a katholicizmus kötelékéből, a miatt, hogy ruthenul és oláhuul kénytelen istentiszteletét az oltárról hallani, ugy bizonyára a nemzetiségek sem hagyják el a katholicus egyházat; — de kell, hogy az állam a papnevelő intézetekbe a seminariumbok titkaiba is bepillantson.

— **Egy betörő banda elfogatása.** Veszedelmes betörő banda érdemús tagja került ma reggel a csendőrség s innen nyolcz másik

társa mellé a királyi ügyészség börtönébe. A *Koncz* Tamás-féle többször említett bandáról van szó, a mely Debreczen, Nyiregyháza, Nyir-Bátor, Hajdu-Hadház és Hajdu-Szoboszlón a legnagyobb vakmerőséggel követte el boltfeltöréseiket. *Koncz* Tamás két más társával már régebben *Holenczer* István hajdu-szoboszlói esendőrszakaszvezető kezében van s ma reggel sikerült a banda egyik legfőbb kolomposát, *Szekeres* Mihályt, is a debreczeni kórházban letartóztatni, a hová, mint valami asylumba, próbált menekülni. Érdekes, hogy a mintegy 25 tagból álló betörő banda Nyiregyháza *Lénárt* Istvánné és *Treszka* Anna közös lakásán gyülekezett össze a betöréses lopások s rablások sorozatának megkezdése előtt s ott *mellék szegzett pisztolylyal tettek fogadalmat* arra nézve, miszerint a bandát egyik sem árulja el. Az eddig megejtett nyomozások szerint a banda által összerabolt értéktárgyak *Nyir-Bátorban vannak elásva*. *Holenczer* István esendőrszakaszvezető ma kiutazik oda s a megjelölt helyen a lopott tárgyakat kiásatja. A többi gonosztévők kézrekerítése ügyében szintén erélyesen folyik a nyomozás.

— **Katonai egészségügyi szemle.** A helybeli helyőrségi kórházak és egészségügyi intézmények megvizsgálása tegnap este a gyorsvonattal *Riedl* tábornok, fő-törzsorvos Budapestről Debreczenbe érkezett. Tiszteletére az este az „Angol királynő” udvartartásában bankett volt, a melyen a közöhadserégbeli összes tisztikar jelen volt.

— **Requiem.** A f. hó 26-án eltemetett *Huber* József városi törvényhatósági bizottsági tag lelki üdvéért ma délelőtt 9 órakor volt az engesztelő szent mise áldozat a róm. kath. templomban. A requiem a gyászoló családon kívül az elhunyt sok jó barátja, ismerőse jelent meg.

— **A bihar-nagyváradai muzeum felavatása.** Szent László ünnepén nyitották meg Nagyváradon az új biharmegyei és nagyváradai muzeumot, amelyre méltán büszkék lehetnek a nagyváradai szomszédok, akik ezt a szép kulturális intézményt társadalmi uton hozták létre s ebben követésre méltó példát állítottak fel nekünk, debreczenieknek, is. Reggel 9 órakor istentisztelet volt, melyen *Schlauch* Lőrincz bíboros-püspök pontifikált több kanonok s az udvari papság segédkezése mellett. Az evangélium után *Karácsonyi* János mondott igen szép ünnepi beszédet. Az istentisztelet végeztével fél 11 órakor a vendégek és egyleti tagok felvonultak a püspöki palota nagy dísztermébe a díszközgyűlésre, a melyet *Beöthy* László dr. főispán nyitott meg lendületes beszéddel. Felolvasták ezután a muzeum megalapításának történetét és a *József* kir. hercegtől, a Nemzeti Muzeu ntól stb. érkezett üdvözlő táviratokat, közbe pedig a dalárda előadta a Szózatot és Himnuszot. A díszközgyűlés után a muzeum épületeibe vonultak át, a hol *Beöthy* László leleplezte az előcsarnok falába illesztett fehér márvány emléktáblát, mely azoknak neveit örökíti meg, a kiknek köszönhető, hogy Nagyvárad egy ily szép kulturális intézménnyel gazdagodott. *Beöthy* megköszönte még a közönségnek, hogy az ünnepen megjelent s a muzeumot átadta *Némethy* Gyula és *Középe* Gyula muzeumöröknek. — A közönség ezután *Némethy* Gyula kalauzolása mellett megismerléte a gazdag muzeum tárgyait, műkincseit. Az ünnep után déli egy órakor díszbéd volt *Schlauch* Lőrincz bíboros püspöknél.

— **Leányok kirándulása.** A helybeli ev. ref. felsőbb leányiskola növendékei, *Kalocsa* Róza igazgatónő felügyelete és vezetése mellett na-

gyobb számmal rándultak fel tegnap délből a kiállítás megtekintésére. A fővárosban öt napot fognak eltölteni, a melyért egy-egy növendék előirányzott költsége 25 frtot tesz. Ez összegért az utazáson kívül Budapesten öt napra szállást és élelmezést adnak. A kiállításba három izben mennek, hol különösbbe megnézik a történelmi, közművelődési és iparesernokot, a kiállítás faluját s a virágkiállítást, Os-Budavárát. Azután Budapest látkepét, a török meceset, Feszti körképét, Ecce Homot, állatkertet, muzeumot, az új országházat, a Mátyás-templomot nézik meg. Elmennek továbbá az operaszínházba, a fővárosi nyári színházba s ha lehet, a vígszínházba. A kirándulás az abban résztvevő ifju leányokra nézve bizonyára a legtanulságosabb leend.

— **Bizottsági tagok választása H.-Böszörményben.** H.-Böszörményben a napokban ejtették meg a bizottsági tagok választását. Az eredmény keserű csalódást hozott a függetlenségi pártra, mely erősen hitte azt, hogy az egész vonalon győzni fog. De bizony nem sikerült nekik minden jelöltjét keresztül vinni. Mert az 1., 3. és 8. alválasztó kerületben a szabadelvű párt jelöltjei győztek.

— **Az elsülyedt ember.** A H.-Vámos-Péresen tegnap történt rémes eset szerencsétlen áldozatát, *Téglási* Imrét, a félrevert harangokkal segítségül hívott lakosság nagy ügygyelbajjal kiásták a hét méternyi mélységből. — *Harsányi* Gusztáv vizsgálóbíró Debreczenből még tegnap megjelent a törvényszéki orvossal a szerencsétlenség helyén és felbonczoltatta az összezuzott hullát. Az orvos konstata, hogy a halálnak három perez alatt be kellett következnie. A szerencsétlenség úgy történt, hogy a lelkész udvarán furt kut aknáját sülyesztették lefelé. — *Téglási* az üreg fenekén dolgozott, mikor a téglarakás összemomlott és a lezuhanó földdel együtt eltemette. *Téglási* felesége és öt árva siratja. *Téglási* ezermester hírében állott, de azonkívül nagy szélhámós is volt, aki szolgabírósnak és bíróságnak sok dolgot adott egyszer-máskor. Egy időben elhittette a vámos-péresiekkal, hogy ő lánczhidat épít Budapesten a Dunán s meg is kapta rá az engedélyt a vámszerző dési joggal együtt, — de nincs pénze a vállalathoz. Könnyen hívő emberektől aztán 50—100 frtjával kiesalt néhány száz forintot azzal az ígérettel, hogy majd osztozni fognak a lánczhid vámjövedelmében. De a hid természetesen nem épült s mikor a becsapott emberek visszakövetelték pénzüket, *Téglási* kitorlázott Amerikába. Egy év múlva visszajött és kifizette adósságai egy részét. Később valamigépet komponált össze s azt akarta elhítenni földieivel, hogy feltalálta az örök mozdonyt. Tömérdék haszna lenne belőle, ha megsejtenék néhány száz forinttal a vámos-péresieket. De már ekkor ezek nem mentek lépre.

— **Sertésvész.** Csak rövid ideje annak, hogy az alispán Hajdu-Hadház községét és határát a sertésvész miatt elrendelt zár alól feloldotta. A mai napon a község előjárósága átiratban értesítette Debreczen sz. királyi város hatóságát, hogy ott a sertésvész ismét járványszerűleg lépett fel.

— **Háilozások.** *Tisza-Füreden* elhunyt *Bán* Zsigmond ev. ref. lelkész 75 éves korában. Szombaton temették el nagy részvét mellett. — *Nagy* Istvánné *Tóth* Erzsébet asszony meghalt 26 éves korában hosszas szenvedés után. Ma délután temetik a szélutezai 2466. sz. háztól.

— **Gyermeqyilkos anya.** H.-Böszörményben elfogtak egy viruló szép leányt, a ki szerelme magzatát nagy szegényérzetében elevenen a föld alá ásta, hogy ne tudja meg a nagy világ az ő bukását. — *Hamar* Klára szüleivel együtt lakott, de titokban szerelmi viszonyt folytatott egy legénynyel, akivel

gyakran találkozott. Szerelmük azonban nem maradt következmény nélkül. A szép tizennyolcz éves *Klárát* egy héttel ezelőtt egy egészséges fiugyermekkel átdotta meg végzete, épen azon idő alatt, mikor szülei nem voltak otthon. — tébe vánszorgott a kis fiuval. Fölásta a szoba földjét épen a szegletben, mig olyan mélység nem tátongott előtte, a mely épen elég volt a kis fiu testének befogadására. *Ekkor a gyermeket betette a gödörbe és elevenen eltemette.* Rászórta a földet, aztán elsimitotta és igyekezett erősen mutatni magát haza érkező szülei előtt. A sötét bűn nem maradt azonban titokban. A leány feltűnő viselete és egész kinézése gyanakodóvá tették az eddig mit sem sejtő szülőket s kérdőre vonták a leányt, ki mindent tagadott. Névtelen jelentés is érkezett a hatósághoz, melynek alapján megindították a vizsgálatot. A megfulladt kis fiu holtteste aztán napvilágra hozta a bűnt. A melegtől hirtelen rothadásnak indult a hulla s büze csakhamar kiállhatatlanná lett a szobában. A csendőrség a lakásban keresés után megtalálta az elevenen eltemetett gyermek hulláját, így rájöttek a leány borzasztó bűnére. Ennek alapján el is fogták a szép *Hamar Klárát*.

— **A polgári lövőházból.** Vasárnap délután a polgári lövőházból *Weszter* István legjobb mély lövéssel 4 koronát, *Fodor* József leg-több körlovéssel 2 koronát nyert.

A magyar nóta.

— *Dankó* Pistáról. —

A magyar nótákról akarok írni, azokról, a melyeket *Dankó* Pista, ez a genialis zenészerző alkotott s a melyek lantja pengésétől visszhangra találtak minden magyar ember szívében, elbűvölő hatásukat mindig érezzük s ha egyszer felesendül a dal, hogy: „Daru madár, gyere velem . . .” vele sirunk a szerzővel, a bűbajos, melancholikus akkordok megragadják érzelmeinket, megköti azt a szív világot, a melyről úgy is azt mondják, hogy: „sirva vigad . . .”

Hátha még olyan ember sirat meg bennünket, mint *Dankó* Pista. Csupa szív, zsenialitás, a mellett lángoló hazaszeretet; a ki ott hagyja a külföldet kineiseivel együtt, mert szerinte ninesen számára az édes magyar hazán kívül más hely; nem értik meg úgy másutt azokat az érzelmeiket, a melyeknek ő a tolmácsoló apostola, vagy ha megértik is, nem olyan jóleső az neki, mintha magyar ember gyönyörködik abban.

Olyan az ő szereplése, mint mikor a háborgó tenger hullámai felé a legnagyobb kerül, elborítja a többit s legyőzi a kisebb s nagyobb hullámokat is, ő is első feltűnése óta mindig nagyobb; zsenialitása kifogyhatatlan s alkotásaival jóval tulszárnyalta, a többi szintén nem kis tehetségű dalköltőinket.

A magyar nóták e nagynevű lantosa különben dalaihoz gyakran szöveget is ír, amelyek szintén ihletségről, tehetségről tesznek bizonyosságot. Tudja ő nagyon jól, hogy miként kell a magyar ember szívéhez szavakkal is szólani, a melyet a F. M. K. E.-nek ajándékozott s ahoz a szöveget is maga írta. Itt adjuk szó szerint, hogy megismerjék olvasóink is e kedves, hangulatos daloeskát:

Fecske madár, vándor madár
Az Istenre kérlek,
Hogyha elszállsz napkeletre
Vidd a lelkem véled.
Messze tájon rónaságon,
Vadvirágos réten,
Elpihenni, megnyugodni
Beh jó volna nékem.

Fecske madár, vándor madár
Az Istenre kérlek,
Nem mehet el, nem repülhet
Az én lelkem véled,
Hejh! — mert rajta mint egy szikla,
Akkora a bánat,
Nem bírná el, leroskadna
A te picziny szárnyad.

Holnap Dóczy Józsefnek egy rendkívül sikerült dalát is bemutatja, a melyet már Debreczenben öltöztetett fel az ő ihletett zenéje varázsos ruhájába.

Azt mondják, hogy a költővel szemben hálátlan a magyar, csak mikor megfuttatta a küzdelmes életpályát, dicsőítik, tudják meg s hirdetik világszerte nagyságát. Nem úgy van az! Csak munkálkodj te tovább is, Dankó Pista, téged megbecsül a magyar nemzet, hiszen látod, tudod te azt; vagy nem-e a legnagyobb jutalom a te számodra, hogy mindenki veled sir e hazában, a mikor a te nótáidat hallja. Én azt hiszem, hogy igen.

Csak dalolj, dalolj magyar lantos, veled érzünk veled sirunk.

Lindenfeld Ede.

Tourista iskoláról.

Csudálkozással van eltelve tervezet turista iskolám minden barátja, hogy 6 ezer gyermek közül nem kerül össze 40.

Ennek okát ki-kí abban keresi, hogy az érdeklődő szülő engem nem talál meg, azzal utasítván el a III-ik kerületi rendőrkapitányság és bejelentő hivatal helyiségétől, hogy ott nem lakik senki sem.

Én inkább azt hiszem, hogy ezen intézmény ismeretlen.

Bemutatok tehát egy igen egyszerű ismertebb gyermekjátékot.

Körbe állítok p. o. 20 gyermeket. Mind-egyik egy város nevet kap. A kör közepén egy póstáslegény dalolva mondja:

Királyi póstás legény vagyok én,
Mint a szél úgy nyargalok én.
Ha sipom trombitál,
A hintó is kiáll.
Trádi, trádi, trádi, di dom!

Megáll egy gyermek előtt. Az azt kérdi: „ki vagy?”

Ez feleli: „póstás.” — Az kérdi: „honnan hová?”

Ez feleli: „Budapestről Kolozsvárra.”

Erre a „Budapest” és „Kolozsvár” nevének futva helyet cserélnek. A ki hoppon marad, az lesz a póstás (mert az előbbi póstás is helyet szerez magának.)

Ezzel a játékkal a gyermek:

1-ször. Mulat.

2-ször. Földrajzi ismereteit bővíti, mert úgy állanak tényleg, amint a városok vannak.

3-ször. Emlékező tehetsége fejlődik, mert minden cserénél új nevet kap.

4-szer. Rendhez, figyelemhez és fegyelemhez szokik.

5-ször erősödik. stb.

Ezután testedzőbb, változatos játékok következnek.

Ezzel a játékkisiskolával az az első célo-
lom, hogy kenyeret keressek.

2-ször. Ambitiómat óhajtom kielégíteni s hasznosan közreműködni a testi nevelés terén is.

3-ször. Hozzá kívánok járulni azon tart-
hatatlan állapot valamelyes megszüntetéséhez,
a mit a családi társasjátékoknál tapasztalunk,
hogy t. i. napjainkban szomorú azt nézni,
hallani, mily szegény a fiatalság a társasjátékok rendezésében, — mily szellem

nélküli, esetlen kérdéseket, feleleteket alkal-
maznak stb.

Kérem tehát ezen eszme minden jó barátját ennek megvalósíthatásának előmozdítására, hogy turista-iskolámat július 2-án a Nagyerdőben megnyithassam.

Díj 3 frt.

Debreczen, 1896. június 28.

Szentjóbhy Kálmán,

ref. tanító és okleveles tornatanító.

Teleki-utca 2165. sz.
az emeleten.

A folyam.

— Allegoria. —

Batizfalvy Istvánról.

Magasan a hegytetőn, hűvös és magános helyen, hol csak a kőszáli moh terem, — hol a virágok már halványak és törpék, hol fa, sőt még a tövises gyalogfenyő sem látható már; távol, messze az emberek lak-
helyeitől s közel a lefüggő felhőkhöz, fakadt az ér, s tisztán, átlátszóan és üdén tört elő a világosságra, titokteljes forrásából.

Halkan csörgedezett lefelé a hosszan függő mohszálakon, a halvány és kicsinyke virágok között az ujdén szülött ér; — az éjnek csöndében alig vala hallható susogása.

Di midőn tovább és tovább folydogált, mindegyre növekedék; mert a rövid, derült nyári éjeken égi harmat táplálta habjait; — majd a rohanó záporból, majd a lassan menő és jövő felhők vizéből ivott a tavaszi és később az őszi napokon.

És a mint növekedék, annál tisztább, annál erősebb lön szava; vidáman csörtetett szikláról-sziklára le zordon medrébe és kevélynek látszék, midőn azt elérte. Örvendő szabadabb lejtésének, kedve telt merészebb ugrásokban s tovafeszkendezé maga körül a hideg és fehér habokat. Majd megállapodni látszék kevésbé, mintha aludnék a csöndes mélyedésekben, hol összegyülekezének a sok színben fénylő buborékok, mialatt a tarka billegény s a parti fecske nyugtalanul röpd-
destenek körül-köre, vagy leültek pillanatra a kövieses partra s kecses mozdulatokkal hajoltak csöndes vizéhez és kedvtelve ivának tiszta csöppeiből.

Igy jöve vad és merész ugrásokkal a csermely mindig és mindig lejjebb a meredek sziklafalakon, mignem elérte a szűk völgyet, hol szürke s kicsinyke kunyhók rejtő-
zenek el vad fűgefák árnyékában és zöldelő fűvek köríték a patak medrét.

Itt vegyül el most a játszi gyermekek szava a hegyi patak tompa zajgásával s valamivel távolabb az eperfák lefüggő ágai alatt ismét felizzgatatik egy kevésbé a tova-
folyó viz, nagy szürke kövek által, melyek átjáró ösvényt akarnak képezni a patakon keresztül. Kis, daczos gyermek áll a kimért távolban fekvő kövek egyikén; mélyen nézett a folyóviz fenekére s kábulni kezd, fél tovább menni, és mégis szegyenkedett segítségül hívni a halászt, ki az eper-
fák alatt könnyedén veti le horgát, épen most a tovaesörgedező habokba.

És egyre tovább lejt a folyó. Szélesebb völgyekbe jut; nagy s hullámzó kalászokkal gazdagon fűdött szántóföldekre talál. A hal-
mok elmaradoznak tőle s távolból tekintgetnek a mezőre, melyen tovább-tovább megy a folyó. Majd falukat lát hegyek oldalához tá-
maszkodni, majd zibongó városokhoz ér el.

És mindig szabadabb és szabadabb lesz a folyó futása és mindig mélyebb és vidámbb hangon zengedezi az öröm soha nem vég-
ződő dicsőenét.

Gyakran elmulat és elandalog a szép, zöld réteken is; nagy, ezüst körökben teke-
rődzik azokon végig, s csöndesen pihen lom-
bos fák árnyékában, vagy megállapodik, hogy esőkolja a virágos halmok lábait, mielőtt vidám utján tovább zárandokolna.

De minél tovább ér a folyó, annál jobban nő, annál szélesebb lesz. Olykor pillanatra mohhal benőtt hid erős ívei árnyékolják be habjait, majd ismét szabadon s a nap sugá-
raitól fényesen huzódik és siet tovább, hogy találkozzék épen olyan tiszta, épen oly szép társával, testvérével, kivel egyesülve keresi futásának czélját — a kékeltő tengert.

(Vége köv.)

CSARNOK.

A kis „grófnő.”

A „Debreczeni Ellenőr” részére

Irta: Sz. Buda Etl.

(Folytatás.)

Hosszan, kutatólag tekintett reám fér-
jem szép nagy lelkes szemével, aztán hal-
kan szólt:

— Ugy veszem észre Maresa, hogy te egyidő óta nem vagy teljesen egész-
séges.

Tagadó fejmozdulatomra imigy foly-
tatá:

— Gyakran ideges izgatottságot árulsz el lelkeddel . . . Sirsz, nevelsz, minden igaz ok nélkül és szomorú, bánatos vagy a kétségbeejtésig . . . El is fogytál, sápadt vagy, arcod elvesztette rózsás szí-
nét. Talán jó volna egyidőre más klíma alá menned. Felteszem, Olaszországkék ege alá, hol enyhe a levegő, hol pálmák nyuj-
tanak árnyat s mig nálunk hull a hó, ott addig a narancsvirág fehér levelei száll-
nak a légben.

Mindezeket úgy mondta el, hogy ke-
rülte tekintetemet.

— Te is velem jössz? — kérdezém szorult szívvel.

— Nem, én nem megyek veled. Én majd csak itthon maradok.

— Itt? Egyedül? Falun, télen? —
kérdezém fürkészőleg, hihetetlennek találva ez elhatározását.

— No igen! Mivel igen meguntam már az embereket.

— S talán az emberek közt, legin-
kább engemet — válaszoltam elkeseredve.

— Már megint utolért az idegesség,
Maresa. Már látom, nem lehet veled ki-
jönni. Te csak mindig a régi, szenvedélyes
nő maradsz.

— Mondd ki, leplezetlenül, mit gon-
dolsz — vágtam szavába — „a régi he-
ves vérű cigány nő maradsz.” — Csak
mondd ki így . . . Oh! régen érzem én
azt már, hogy minden tettemmel, heves-
séggel együtt visszatetsző vagyok én
előtted.

— De Maresa! — kiáltotta közbe
férjem tiltakozólag még én vádam elke-
seredetten folytatva, nem engedtem szó-
hoz jutni.

— Ó, régen érzem én már a te el-
hidegülésedet, melylyel irányomban visel-
tetel. Régen tudom én azt, hogy nem
szeretsz már engem többé s ha nem tud-
tam volna is máig, meg kellett volna máma
tudnom . . . hogy nem szeretsz, hogy
származásomért, mely mint lidércnyo-
más, nyomja élted, meg akarsz tőlem
szabadulni . . . egészségem adva okul,
küldesz más országba, csak azért, hogy
távol legyek tőled? Hogy lassanként észre-
vegyem, hogy nem is akarsz, nem is
óhajtasz közelemben élni. Eltávolítás ma-
gadtól egy időre, csak azért, hogy vég-
képen oda maradjak, hogy szép móddal
megszabadulhass tőlem . . . Szivedbe, lel-
kedbe látok! . . . És én! a kőbor cigány-
lányból lett művésznő, azután grófnő, én,
büszkén mondom le fényes nevedről, sze-
relmed nélkül. Tartsd másnak meg koro-
nád fényét, hogy ha nekem nem adhatod
szerelmeddel együtt . . . Igazad van, jobb
lesz, ha távozom, hogyszem szerelmed bi-
rása nélkül, teherként melletted éljek
mint hitvestárs. Távozom! S te megkez-
detted a válópert, a kölesönös, engesztel-
hetetlen gyűlölség alapján, miben én nem
mondok ellent.

(Vége köv.)

Vasuti menetrend.

Érvényes 1896. május hó 1-től.

Egységes vasuti idő szerint.

Debreczenből indul:		6.	P.
Budapest—Nagyvárad-felé	hajn.	4	—
Budapest felé (gyorsvonat)	reg.	8	40
Budapest—Nagyvárad felé	d. u.	12	36
Budapest—Nagyvárad felé	este	10	31
Nagyváradra, (P.-Ladánytól gy. v.)	d. u.	3	48
P.-Ladányig (minden kedden)	déli	12	—
Csak P.-Ladányig	este	8	15
Szatmár—M.-Sziget felé	d. u.	4	07
Szatmár—M.-Sziget felé	este	8	—
Szatmár—M.-Sziget felé	éjjel	3	05
Csak Szatmárig	reg.	5	30
Miskolc—Kassa felé*	reg.	8	25
Miskolc—Kassa felé**	este	3	10
Szerencs—S.—A.—Ujhely-Kassa felé	d. u.	4	02
H.-Böszörmény—Büd- Sz.-Mihály-felé	m. áll. v.-től vásártérről	reg.	5 28 5 51
	m. áll. v.-től vásártérről	d. u.	3 57 4 10
Füzes-Abony felé (m. áll. v.-től) (vásártérről)	reg.	4	42
Ohat-Köcs-Polgár felé m. áll. v.-től	reg.	5	—
" " " (vásártérről)	d. u.	4	12
" " " (vásártérről)	d. u.	4	24
Derecske—Nagy-Léta felé	reg.	8	35
Derecske—Nagy-Léta felé	d. u.	4	17

Bérekcsik dijszabályzata.

	Két lovas	Egy lovas
I. Napszámra:		
Egész napra, reggeli 7 órától esti 9 óráig	5	3
Fél napra, reggeli 6 órától d. u. 1-ig, vagy d. u. 1-től esti 9 óráig	3	2
II. Óraszáma.		
Fél órára	—40	—30
3/4 órára	—60	—45
Egy egész órára	—80	—60
Minden következő órára	—40	—30
Az utolsó órán túl félórára v. kevesebb időre	—20	—15
III. Egyes járatokért.		
Megállapodás és visszamenet nélkül a város sorompói belül	—50	—30
IV. Meghatározott járatok.		
Temetéseknél (valláskülönbség nélkül), ha a végtisztesség a templomban történik	—	—
A temetőbe ki és vissza	2	1
A háztól egyenesen a temetőbe ki és vissza	1 20	80
A színházba menet	—60	—40
A színházból jövet	—80	—60
Bármely vasuti indóház vagy raktárhoz nappal menet vagy jövet kézi táskával	—50	—30
Éjjel menet vagy jövet kézi táskával	—80	—60
A kocsis mellé elhelyezett minden darab málna után külön 10 kr. díj jár	—	—
A koresolyázó, vagy csónakázó tóhoz, cukor-gyár, légszesz-gyár kertészeti egylet és gőzmalomhoz menet vagy jövet	—50	—30
Menet és visszajövet egy órai várakozással	—80	—60
A nagyerdei fürdőházhoz, polgári vagy katonai lövöldéshoz menet vagy jövet	50	30
Menet és jövet egy órai várakozással	1	70
Minden következő órára	—60	—40
Külső barom- és lóvásártérre oda és vissza egy órai várakozással	1 20	90
Minden következő órára	—40	—30
Katonai laktanyához és katonai kórházhoz menet vagy jövet	—0	—30
Menet és visszajövet 1 órai várakozással	—8	—60
Minden további órára	—40	—30

A díjak reggeli 6 órától esti 9 óráig számítatnak.

Kiadó és laptulajdonos:
„Csokonai” nyomda és kiadó részvénytársaság.
Felelős szerkesztő: Koncz Ákos.

Nyilttér.

Természetes szénsavdús savanyúvíz a mohai

ÁGNES

forrás. Legjobb asztali és üdítőtál. Kötő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

Járvány idején préservatív gyógyszernek bizonyult.

Szét-küldése **Édeskuty L.** udvari szállító által Budapest.

→ Kapható mindenütt. →

Nemes asztali kövi-rákok.

A legdelikátabb asztali minőség, fekete, finomhéjú vörös ollókkal folyton szállít friss minőségben, rögtön a fogás után kezesség mellett az eleven érkezésért **vám- és portomentesen** bárhová 5 kilós kosárkákban (netto 4 klg.) a legjobb csomagolásban:

100—120 drb leves-rák	ft 2.80
60—70 " asztali-rák	" 3.80
40—45 " solo-rák	" 4.80
30—32 " óriási solo-rák	ft 5.80

HALLER B. Stanislaw (Galiczia).
A rendelésnél kérem ezen lapra hivatkozni.

Süveg-éim: Haller Stanislaw.

• Az általam leggondosabban összeállított, tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytisztá

SÓSBORSZESZ,

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszerármban.

Ára egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 krajczár.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Használati utasítással ellátott könyveoske minden üveggel ingyen adatik.

TÓTH BÉLA

gyógyszertára és illatszer raktára
DEBRECZENBEN (Tisza-palota).

531—52—32

Schicht-féle szin-szappan,

törvényszékileg belajstromzott védjegy.

Igen jól van szárítva. Kitűnően tisztító, igen takarékos a használatban. Kezesség mellett tiszta és ártalmatlan a fehérnemű és kéznek, egyáltalában a legjobb, a mi a szin-szappanból van.

Senki sem bánja meg a kísérletet.

Kapható a legtöbb fűszerkereskedésben.

Felzálogkölcsonöket

földbirtokra 3¹/₂%, házakra 4¹/₂%, másnemű ingatlanokra 5% mellett legmagasabb összegekben ajánlunk.

E kölcsönök konvertálásoknál bélyeg- és illetékmentességet élveznek.

Erdő kihasználások, birtok parcellázások átvétele.

Birtokok szövetkezeteknek hosszú lefizetési tartamra eladatnak.

„MAGYAR LLOYD”
közgazdasági vállalat,
Budapest, Király-utca 70. szám. 594—8—4

GYENES LAJOS

csődtömegéhez

tartozó azon áruk, melyek eddig kiszolgálhatók nem voltak, nevezetesen: **téli kelmék, flanell, cheviott, maradék és mosó kelmék, szalagok, csipkék, selymekendők, diszkötények, férfi nyakkendők, ruhadiszek; rövidárúk, u. m.: pamutok, himző selymek, gombok, zsinórok, czérnák; végre**

sirkoszorúk

folyó június hó 29-től kezdve naponként 9—12-ig és 3—6 óráig Gyenes Lajos üzlethelyiségében gyári áron alól elárusítottatnak.

TÖMEGGONDNOK.

598—3—2 Utánnomás díjazásra igényt nem tarthat.